

Když odcházeli od večeře, zavěsila se slečna Osbornová opět do Emmy a vedla ji z jídelního salonu. Stěžovala si na horko a únavu a navrhl, aby se odebraly do zimní zahrady, kde se při světle krásných lamp a za zpěvu fontány, v opojné vůni květin a mezi letnými odlesky jasného zimního měsíce na květech a keřích mohou v klidu projít. Na konci oranžerie byl altán s několika sofa, téměř schovaný za skupinou pomerančovníků, jejichž nádherné květy sytily vzduch příjemnou vůní. Sem slečna Osbornová dovedla svou přítelkyni. Neseděly zde déle než pár minut, když zaslechly blížící se hlasy.

Slečna Osbornová se snažila prohlédnout oponou větroví, když náhle tlumeně zašeptala:

„Je to jen vaše sestra a pan Musgrove. Sed'te prosím tiše, ať se k nám nepřipojí.“

Obě mladé dámy zůstaly tedy skryté v naději, že se mladý pár nezdrží dlouho. Ten se po chvíli přiblížil natolik, že zřetelně slyšely vše, co si ti dva říkali.

Nejprve zaslechly Margaret:

„Ujišťuji vás, pane Musgrove, že nám, ženám, není co závidět. Jsme tak ubohé, slabé a bezbranné vůči pomluvám... Nikdo nepolituje srdce ženy zasažené hlubokými ranami, které ona musí provždy jen mlčky snášet. Ach! Ujišťuji vás, že pokud jsme anděly, jak říkáte, náš úděl rozhodně andělský není.“

„Ženy ale mají mnohem více – chci říci, jsou rozhodně méně... Ehm, tedy, nemá snad žena vůbec nic?“

Zdálo se, že dost dobře neví, co chce říct, a v pohledech slečny Osbornové se zračilo takové pobavení, že hrozilo, že budou prozrazeny. Smích se jí však naštěstí podařilo potlačit, když tu opět zaslechly Margaret:

„Ach ano, vskutku nic. Máte úplnou pravdu. Chcete bezpochyby říct, že jsme zranitelnější a myslíme hlavně na druhé. Milujeme a neodvažujeme se to projevit. Smějeme se, když nám do srdce vrážejí dýku. A umíráme šťastné, pokud svou smrtí přineseme pokoj tomu, koho milujeme.“

„Co je to za květiny, slečno Margaret?“ pronesl Tom, který očividně těžko zvládal svou roli v této patetické konverzaci.

„Vy neznáte pomerančové květy – svatební květinu?“

„Vskutku? A kdy ozdobí vás?“

„Jak se můžete ptát? Je snad v moci ženy, aby o něčem takovém rozhodla?“

„A chtěla byste se jimi ozdobit?“

„Vy jeden, to neřeknu! Jak se můžete ptát?“

„Ach, neplísňte mne prosím pro můj upřímný zájem o vás.“

„Vy a zajímat se!“ zasmála se Margaret afektovaně. „Ó, já vás znám jinak.“

„Jestli o mých slovech pochybujete, pak mne vůbec neznáte – řekněte, najde se ve zdejších zástupu skvělých mužů jeden, pro něhož byste se těmi mystickými květy přizdobila?“

„Nenajde, ani jeden,“ zvolala opět. „Kvůli žádnému z nich se jimi nepřikrášlím. Nikdo z mužů v sále mě nemůže lákat tak, abych obětovala svůj život, svou svobodu.“

„Je to vůbec možné?“ zvolal Tom nevěřicně.

„Je to tak. Ale proč se vůbec ptáte? Nezáleží vám na mně a nezajímáte se o mne. Mluvíte hodně, ale vždy jen tak do větru.“

„Jak kruté tvrzení! Tomu jistě sama nevěříte. Ujišťuji vás, že mé srdce překypuje citem.“

„Tomu se těžko věří.“

„Jak jste ke mně krutá...“

„Je snad nějaký důvod, proč bych neměla být?“

„Zajisté. Má nehynoucí a upřímná oddanost vám, má krásná plavovlasá Margaret.“

„Teď si ze mne tropíte žerty, pane Musgrove.“

„Vyznávám vám svůj obdiv, svou nekonečnou náklonnost. Při této bělostné ruce přísahám, že vás nevýslovně miluji. Nechtěla byste si vetknout do vlasů pomerančové květy kvůli mně?“

„Zdali bych nechtěla? Ach, drahý Tome, vskutku málo znáte mé srdce, pakliže o tom pochybujete. Mohu vám však věřit?“

„Přisahám při jasném měsíci nad námi, při světlé památce svých předků, při všem, co je mi drahé, že jste ta nejpůvabnější, nejlepší, nejmilejší, nejdokonalejší žena, jakou znám.“

„Ach, nejdražší Tome! Mám neblahé obavy, že mne chcete jen oklamat svými lichotkami.“

„Vás a oklamat! Proč o sobě stále smýšlíte tak negativně? Některým ženám bych se zřejmě mohl vlichotit a u některých jsem tak snad i učinil – ne však ve vašem případě. Vyloučeno. Povězte, Margaret, milujete mne?“

„Pochybujete o mé lásce? Ptáte se na mé city? Chcete zkoušet mé srdce? Jak skvělý okamžik, jak nevýslovná blaženost! Jsem vaše, Tome, v životě i ve smrti!“

„Jste má a já zas váš – ale teď ticho, blíží se nějaké hlasy. Vraťme se raději zase k tanci.“

Pak zdráhající se Margaret pomalu odvedl pryč, a jakmile byli z doslechu, obrátila se slečna Osbornová na svou společnici. Šeptem se omlouvala, že se nechtěně staly důvěrnice šťastných vyhlídek její sestry, čímž vytrhla Emmu z němého údivu. Ujistila ji, že zůstávala v úkrytu jen z přátelství k ní, neboť měla pocit, že kdyby se ukázaly, uvedly by milence do rozpaků, přetrhly nit jejich vyznání a oni by si snad nikdy neřekli to, co jim tak leželo na srdci. Bylo by tím napácháno větší zlo, než by kdy možná šlo napravit.

„Čekal jsem, že zde najdu slečnu Osbornovou,“ podotkl pan Howard.

„Právě odešla,“ odpověděla Emma a znovu se posadila. Pak po několik minut nepadlo jediné slovo. On se snažil zachovat si odstup, ona zase být přirozená a nad věcí. Jí se to očividně dařilo lépe, neboť po krátké úvaze velmi klidně pronesla:

„Slyšela jsem, že se chystáte na nějaký čas odjet, pane Howarde. Doufám, že se před vaším odjezdem ještě uvidím s paní Willisovou.“

„Předpokládám, že vás o tom zpravil lord Osborne,“ odpověděl tónem, jemuž nerozuměla.

„Jistěže.“ Jeho odměřenost ji mrzela a byla na vážkách, jak pokračovat dál.

Následovala další dlouhá pauza, kterou pan Howard přerušil dotazem, jak se bavila na včerejším plese. Odpověděla bezprostředně, že ne tak, jako na tom prvním.

„To mne překvapuje,“ odvětil chladně. „Domníval jsem se, že přízeň a vstřícnost slečny Osbornové a pozornost jejího bratra vám budou zárukou příjemného večera.“

„Doufám, že nejsem nevděčná k dobrodiní slečně Osbornové, ale její nejlepší snaha by mne nemohla učinit šťastnou, byť na jediný večer. A co se pozornosti jejího bratra týče, abych pravdu řekla, v té podobě, v jaké ji druhým prokazuje, příliš potěšení neskýtá. Jeho nabídkou k tanci jsem byla spíše poctěna nežli nadšena.“

„Oba máme zřejmě sklon podceňovat své schopnosti,“ podotkl velmi vážně.

„Promiňte, ale co to má společného s naším tématem?“ nechápala Emma. „Je snad v mých schopnostech změnit své myšlení tak, abych v lordu Osbornovi viděla zábavného společníka a dobrého tanečníka? A ačkoli ho nijak neodsuzuji, vůbec by mě nemrzelo, kdyby to bylo naposledy, kdy jsme se spolu vydali na taneční parket.“

„To máte asi pravdu,“ odvětil s chápavým úsměvem.

Emma byla bezradná a rozhodla se s ním už nemluvit, neboť se zdálo, že si umanut se s ní hádat. On nicméně opět prolomil ticho svou poznámkou:

„Doufám, že teď, když jste zámek Osbornových lépe poznala, se zde již necítíte tak nesvá.“

„Zámek se mi velmi líbí,“ připustila Emma.

„Vzpomínám si, že přednedávnem byly vaše dojmy docela jiné,“ navázal on. „Okolnosti se však teď bezesporu změnilly a je pozoruhodné, jak brzy lidská mysl uvkne změně. Je zřejmě v povaze člověka pochybovat, že kdy smýšlel jinak, než je tomu právě teď.“

„Proto si asi nejsem vědoma, že by se mé myšlenky nebo pocity ohledně zámku a jeho obyvatel kdy změnilly,“ poznamenala Emma. „Nepočítám-li ovšem přirozený pocit, že se zde již cítím příjemněji než předtím.“

„Ten dojem zřejmě ještě zesílí,“ dodal významně, „neboť tu v budoucnu budete pobývat často.“

„To nemyslím,“ řekla Emma. „Slečna Osbornová dosud nijak nenaznačila, že bych měla být takto poctěna.“

„Lidé jistého postavení a bohatství mají ve svých rukou i značnou zodpovědnost,“ pronesl zamyšleně.

Neodpověděla, jen dál vyšívala s příkladnou trpělivostí a vskrytu se těšila nadějí, že záhy přijde někdo, kdo ji vysvobodí z rozpaků, které v ní tato důvěrná konverzace vyvolávala. Právě když se chystala navléknout nové hedvábí, zvedla náhle zrak a setkala se s jeho očima. Hleděl na ni způsobem, který byl zcela v rozporu s chladným tónem a vážností jeho hlasu. Upřímný, ale smutný zájem, jenž jí věnoval, jí vehnal krev do tváří a ona se rychle vrátila k vyšívání, aby skryla své emoce. Ráda by byla něco řekla, ale nenapadlo ji nic, co by bylo natolik vzdálené jejím vlastním pocitům, aby bylo bezpečné o tom hovořit. A tak to byl opět pan Howard, kdo přerušil nastalé ticho.

„Vidím, že se mnou nesouhlasíte, slečno Watsonová. Naučila vás snad již důvěrnější obeznámenost se zámkem, že vyšší postavení je nejen poctou, ale i radostí? Dospěla jste k přesvědčení, že štěstí si lze koupit a spolehlivěji si je zajistíte ve vyšších kruzích? Nebo že distingovanost a luxus vám dostatečně vynahradí volnost a svobodu?“

„Pokud vás mé pouhé mlčení vede k takovýmto obviněním, pane Howarde,“ odpověděla Emma, „pak jsem nepochybně měla s vašim tvrzením souhlasit.“

„Promiňte mi mé úvahy,“ odpověděl již o poznání veseleji. „Byl jsem již tolikrát poctěn vaší přítomností, že se nemohu nezajímat o to, co cítíte, a přát si vaše štěstí.“

„Za vaše laskavá slova jsem vám velmi zavázána, ale věřím, že krátká návštěva v této rodině nedává mým přátelům důvod k obavám o můj klid a spokojenost. Nestály by za tu péči, kdyby jimi bylo tak snadné otrást.“

„Zrak nepřivyklý jasu je snadné oslnit,“ odvětil významně, „a ten pak dlouho nedokáže vidět věci v jejich pravých barvách.“

Emma se zamyslela, pak zvedla oči a srdečným tónem pronesla:

„Mám vaše slova chápat tak, že se obáváte, že má známost se slečnou Osbornovou nebo dokonce s jejím bratrem mě učiní nespokojenou či dokonce nešťastnou? Že začnu přehlížet své dřívější přátele nebo pohrdat těmi, kteří ke mně dříve byli laskaví? Mluvte bez okolků, pane Howarde. Bude snazší a jistější, když se vyslovíte přímo, chcete-li se skutečně zachovat jako přítel.“

Mluvila k němu a dívala se mu do očí zpřímá a bez dřívějšího ostychu. Snad jej překonala, snad na něj zapomněla pro samou nedočkavost, jak odpoví. Jeho výraz naopak prozrazoval velké rozpaky a zjevně váhal, co říct. Emma viděla, že odpověď nepřichází, a tak po krátké chvíli pokračovala sama:

„Nemohu si pomoci, ale z vašich slov mám neblahý pocit, jako byste mi měl něco za zlé. Povězte mi, neousoudila včera večer paní Willisová, že ji zanedbávám? Že se snad příliš zabývám slečnou Osbornovou? To by mne velmi zarmoutilo, protože nic nemůže být vzdálenější tomu, co jsem si ve skutečnosti přála. Pokud jsem se jí nějak dotkla, pak se zřejmě stala nějaká chyba a já udělám cokoliv, jen abych tu nepříjemnost vysvětlila.“

Výraz pana Howarda prozrazoval, že stěží přemáhá své city. Emma však nedokázala přesně určit, jaké povahy jsou. Posléze se značným úsilím odpověděl:

„Ujišťuji vás, že jste mě špatně pochopila. Nikdy jsem nechtěl vyvolat dojem, že by Klára žárlila na slečnu Osbornovou. Vaše vzájemné přátelství vám přece nijak nebrání důvěrným kontaktům s ostatními lidmi. Přátelství není láska a nemělo by být zatíženo žárlivostí. Existuje však, slečno Watsonová, i jistý cit – jistý druh přátelství – který soka nesnese. Je to cit, který prahne po úsměvech rozdávaných druhým. Cit, který lze uspokojit jen jeho bezvýhradným opětováním...“

Na okamžik se odmlčel a pak dodal: „Prosím odpusťte, jestli jsem snad řekl příliš. Nemohu očekávat, že mě pochopíte. Za několik dní odjíždíme pryč a je možné, že vás již neuvidím. Přeji vám hodně štěstí. Kéž vám vaše přátelství přinesou jen samou radost!“ uzavřel náhle rozpravu a po krátkém zaváhání spěšně odešel.

Následující ráno začalo bouřlivou domácí scénou, jakou Emma dosud nezažila. Navíc zpočátku ani nevěděla, jak se vše seběhlo. Seděla právě mlčky s neteří v dětském pokoji, když domem náhle zazněly hlasité výkřiky, které ji velmi znepokojily.

Žaneta zvedla zrak a nevině prohlásila:

„Mamá má zase záchvat, slyšíte? To se na ni papá asi zase zlobí.“

Emma v obavách seběhla dolů, aby vyzvěděla příčinu toho povyku. Když vešla otevřenými dveřmi do salonu, uviděla paní Watsonovou, jak leží na sofa a zmítá se v těžkém hysterickém záchvatu. Elizabeth s Margaret se marně snažily držet jí ruce, jimiž kolem sebe neuvěřitelně energicky máchala, přičemž nohy rozhazovala na všechny strany způsobem, který měl s elegancí jen pramálo společného. Jane měla hlavu odvrácenou od dveří, takže Emmin příchod zůstal nezpozorován a ani jej nikdo neslyšel, neboť Jane bez přestání hlasitě křičela.

Naštěstí jedna ze služek záhy zahlédla na ulici pana Morgana a vyběhla za ním, aby ho přivedla a obeznámila se situací. Aplikoval ihned čichací sůl a studenou vodu a konejšivě hladil ruku milostpaní, takže její rozrušení začalo zvolna ustupovat. Po nemalé chvíli se vzpamatovala natolik, že otevřela oči a rozhlédla se kolem sebe. Jakmile však spatřila Emmu, stojící poblíž, její zemdlelá gesta se náhle změnila ve výraz zuřivosti. Vyskočila s hlasitým zvoláním: „Vy nevděčná megero, já vás naučím, takhle se mnou jednat!“

Zeširoka se po ní ohnala, a kdyby byl pan Morgan nezasáhl a jednou rukou nestáhl Emmu zpět, zatímco druhou zastavil jí míněný políček, byl by se úder jistě neminul svým cílem.

„Drahé děvče,“ šeptal Emmě a uvolnil paži, kterou jí předtím chytil kolem pasu, aby ji ochránil před švagrovou, „raději byste měla odejít, tohle budu muset zvládnout sám.“

Pohotově uposlechla jeho příkazu, zatímco doktor pomáhal paní Watsonové posadit se, aby pak sám usedl vedle ní. Stále ji držel za ruku, načež se obrátil na Elizabeth a tlumeným zdumčivým tónem, příhodným pro tu příležitost, se optal, jak se vše seběhlo.

Elizabeth nebyla s to popsat tu událost zcela srozumitelně. Byla tak zmatená a vyděšená, že i kdyby chápala, o co šlo, stěží by to dokázala vysvětlit. Fakticky se odehrálo toto: po snídani, když se Elizabeth vzdálila z pokoje, informoval Robert svou ženu, že se Emma uchází o místo guvernanky u lady Fanny Allstonové a on jí k tomu dal souhlas.

Takové oznámení představovalo pro Jane krutou ránu, neboť se ani v nejmenším nehodlala služeb své švagrově vzdát. Velmi se o to s manželem přela a snažila se ho dojmout líčením svého údajně podlomeného zdraví, pro které se nemohla plně věnovat Žanetině výchově, a také nutností šetřit, neboť kvůli svatbě Margaret, a možná i Elizabeth, budou muset omezit rodinný rozpočet a tak levnou guvernanku už sotva seženou. Ale vše marno. Ani když Jane propukla v srdceryvný pláč a začala projevovat příznaky hysterie, neustoupil její muž ani o píď. Náhle ji však napadlo, jak se vlastně Emma o celé situaci dozvěděla. A zrovna v té chvíli začíná Elizabethina povědomost o té záležitosti, neboť vstoupila do pokoje právě včas, aby zmíněnou otázku zaslechla a také ji zodpověděla. Vysvětlila, že Emma jejich rozhovor náhodou vyslechla a na vše se poté pana Morgana dotázala. Tímto oznámením rozčilení milostivé paní vyvrcholilo a nebývalé rozrušení vyústilo v rozmanité výkřiky a záchvaty.

Doktor Morgan si ovšem dokázal poradit. „Milostivá paní,“ hovořil k ní tichým, konejšivým tónem, „víte, že jsem vám přísně zakázal takhle se rozrušovat. Lidem nervózního založení to rozhodně škodí a měli by se toho vyvarovat. Budu vám muset dát něco na zklidnění. Slečno Watsonová, buďte tak laskava a přineste mi sklenici vody – pouze čistou vodu.“

„Ach, drahý doktore,“ vzdychla pacientka, „jak jste mne mohl takto zradit a tajně se spolčovat proti mně! Jsem vskutku udivena. To bych od vás nečekala!“

„Ale, drahá paní Watsonová! Čeho jsem se dopustil, že si zasloužím takové pokárání? Zřejmě ještě nejste zcela při smyslech. Vůbec vás nechápu.“

„Vyzradil jste svůj plán s lady Fanny, přestože jsem vás zapřísahala, abyste tak nečinil. Navíc jste tím poštvál proti mně mého manžela, takže teď stojí na straně té proradné ničemnice Emmy.“

„Klid, jen klid,“ přerušil ji, hmataje prstem její puls. „Zase se rozrušujete. Takové nadměrné rozčilení vám vskutku musím zakázat. Děkuji, slečno Watsonová,“ vzal od Elizabeth sklenici s vodou. „A teď vás prosím, mladé dámy, abyste pootevřely okno, stačí jen o vlásek, a pak prosím odejděte. Rád bych byl s pacientkou o samotě.“

Pak se slovy „Mám zde jemné sedativum, které vám teď dám na zklidnění.“ vyndal z kapsy drobnou krabičku s jakýmsi práškem a rozpustil ho ve sklenici vody. Bylo zapotřebí vskutku pevné víry, aby v tom člověk viděl něco víc než pouhou cukrovou vodu. Nakázal jí, aby z léku po troškách upíjela a před polknutím ho vždy chvíli poválela po jazyku. Takto se mu podařilo ji umlčet, takže mohl blíže vysvětlit okolnosti, za nichž Emmu seznámil se svým návrhem. Snažil se, aby na Emmu nepadl ani stín viny, a zároveň si dal záležet na tom, aby paní Watsonovou upokojil a zalichotil jí. „Neměl jsem pravdu, když jsem říkal, že by se od vás měla odstěhovat? Tohle se může přihodit znovu a sama vidíte, kam to vede. Řekněte, nemám pravdu? Jsem si jist, že vám zdravý rozum napovídá totéž. Nemůžete teď mluvit, vím, ale stiskněte mi ruku, pokud souhlasíte.“

Požadovaného stisku se pan Morgan zřejmě dočkal, takže se zdál být spokojen. Zvedl jí ruku a prohlížel si ji.

„Jak se ty útlé prstíky chvějí,“ poznamenal, přičemž by se nenašlo mnoho takových džentlmenů, kteří by tím přívlastkem popsali její baculatou a ráznou ruku. „Vskutku neposlušná ručka,“ dodal a poklepával na ni žertovně konečky svých prstů. „Takovou ránu mi uštědřila... Za to by měla nějak zaplatit. Jak jen ji mám potrestat?“

Unyle se na něho usmála.

„Musíte mi odpustit, doktore, byla jsem tak dopálená...“

„Odpustit vám? Ale drahá paní, víte lépe než kdo jiný, že když dáma uhodí džentlmena, musí počítat s tím, že za to bude pykat,“ přiblížil svou tvář velmi blízko k její.

„Ale jděte, doktore,“ zvolala s afektovaným úžasem. „Vy zase zlobíte! Opravdu se za vás stydím!“ Vyčinila mu tónem, který by devět lidí z deseti považovalo za jasně vyslyšený návrh.

V té chvíli se otevřely dveře a do místnosti vstoupil Robert.

„Járku, doktore, zdá se, že paní Watsonová je na tom líp, takže bych si s vámi rád na chvíli promluvil ve své pracovně.“